

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

1.Mf.31.014/2021/12.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a személyesen eljáró **Felperes1** (felperes címe) **felperesnek** dr. Sütő Katalin ügyvéd (felperesi képviselő címe) által képviselt **alperes1** (alperes címe) **alperes** ellen hivatásos szolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményei iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 9.M.70.076/2020/21. számú ítélete ellen a felperes által 23., az alperes által 24. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

r é s z í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében a végkielégítés és a 2014. március 25. és október 10. közötti időszakra előterjesztett kártérítés tekintetében helybenhagyja, az elmaradt illetmény, az átalánykártérítés, a szabadságmegváltás, a sérelemdíj, valamint a perköltség és illeték tekintetében – a fellebbezési kérelem korlátaira tekintet nélkül – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja.

A másodfokú bíróság kötelezi az alperest, hogy a véglegesen elbírált részek vonatkozásában 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30.000 (harmincezer) forint elsőfokú perköltséget, az eljárási illetéket e rész tekintetében a Magyar Állam viseli. A felperes 10.000 (tízezer) forint és ÁFA másodfokú perköltség megfizetésére köteles az alperes részére 15 napon belül.

A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyezett rész vonatkozásában az alperes másodfokú perköltséget 20.000 (húszezer) forint és ÁFA összegben állapítja meg.

A határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás

[1] A felperes 2000. április 1-jén létesített hivatásos szolgálati jogviszonyt a szervezettel. A felperes szolgálati idejének kezdete a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: régi Hszt.) szerint 1997. szeptember 27. napja.

[2] A szervezet parancsnoka 2014. október 10-én a felperes szolgálati jogviszonyát – szolgálatra méltatlanná válás miatt – felmentéssel megszüntette. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Kf.650.273/2019/6. számú rész-közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes szolgálati jogviszonyát, a felperes szolgálati jogviszonya a rész-közbenső ítélet jogerőre emelkedése napján, 2019. október 24-én szűnik meg a törvényi rendelkezés szerinti közös megegyezéssel.

[3] A felperes 2014. évben 206.363.- forint álláskereső járadékban, a hatóságától 130.696.- forint jövedelemben, 2015. évben 877.830.- forint jövedelemben, valamint 116.280.- forint aktív korúak ellátásában részesült. Ezt követően 2019. október 24. napjáig a felperes további jövedelemmel nem rendelkezett. A felperes és felesége 2001. június 1. napján kötött házasságát a bíróság 2019. február 5. napján jogerős ítéletével annak teljes és helyrehozhatatlan megromlása okán felbontotta.

Kereset és érdemi ellenkérelem

[4] A felperes végső kereseti kérelmében 26.371.794.- forint elmaradt illetmény, 6.516.000.- forint átalánykártérítés, 4.344.000.- forint végkielégítés, 4.443.770.- forint szabadságmegváltás és 2.000.000.- forint sérelemdíj és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Ezen túl kérte az alperes marasztalását 293.448.- forint kártérítés, 483.125.- forint ruhapénz, 40.000.- elmaradt természetbeni juttatás és 999.240.- forint elmaradt cafetéria megfizetésében.

[5] Hivatkozásképpen előadta, hogy az alperes jogsértő magatartása miatt nem tudott elhelyezkedni a munkaerőpiacon, mert az alperes azt közölte a hatósággal, hogy biztonsági kockázatot jelent, valamint az alperes által kiállított igazoláson szerepelt, hogy méltatlansági eljárás következtében szűnt meg a jogviszonya, amely szintén gátolta az elhelyezkedését. Társadalombiztosítási jogviszonyának hiánya ugyancsak hátrányosan érintette elhelyezkedési lehetőségeit. Állította, hogy a maga részéről mindent megtett annak érdekében, hogy a munkaerőpiacon el tudjon helyezkedni, abban kizárólag az alperes jogellenes magatartása gátolta.

[6] A végkielégítés iránti igénye kapcsán előadta, hogy szolgálati ideje meghaladta a 22 évet, melyre tekintettel a régi Hszt. 197. § (4) bekezdése és a 63. § (2) bekezdése alapján tizenkét havi távolléti díjra jogosult. Az alperesi előadásra tekintettel ezen igényeösszepszerűségét módosította és nyolc havi távolléti díjnak megfelelő összegű végkielégítés megfizetését kérte kötelezni az alperestől.

[7] A sérelemdíj iránti igénye kapcsán előadta, hogy négy személyiségi jogsértés valósult meg: az alperes megsértette az élet, testi épség és egészséghez fűződő jogát azzal, hogy az alperes megalázó eljárása folytán egészségi állapota oly mértékben megromlott, hogy amiatt orvosi kezelésre szorult. A személyes szabadság, magánlakás, és magánélet megsértése körében előadta, hogy az alperes két alkalommal is kötelezte a felperest, hogy szabadságra menjen, nem engedték be a szolgálati helyére, megtiltották, hogy kollégáival és a hallgatókkal érintkezzen, gyermekei előtt olvasták fel, hogy a felperes nem méltó az egyenruha viselésére, valamint házassága megromlása is a jogellenes munkaviszony megszüntetés okán következett be, a feleségével közös lakásának eladása miatt hajléktalanná vált. Ezen túl az alperes hátrányos megkülönböztetést alkalmazott vele szemben. Az alperes kihirdette, hogy a felperes már nem taníthat, nem vehet fel egyenruhát, mellyel a becsületét és a jóhírnevét megsértette.

[8] A 2014. március 25-től 2014. október 10-ig terjedő időtartamra 293.448.- forint kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra tekintettel, hogy a felperes az alperes jogsértő magatartása következtében egészségügyi kezelésre szorult, aminek következtében jövedelemkiesést szenvedett el.

[9] Az alperes rész-közbenső ítélet után a felperes elmaradt illetményét 18.110.838.- forintban találta elfogadhatónak. Előadta, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a garantált bérminimum összegét levonásba kell helyezni a felperes elmaradt illetményéből. Cáfolta, hogy az alperes a hatóság részére bármilyen tájékoztatás adott volna a felperesről. Állította, hogy a biztonsági vélemény semmilyen módon nem gátolta volna a felperes elhelyezkedését olyan munkakörben, amely átvilágításhoz nem kötött. Előadta, hogy a társadalombiztosítási jogviszony rendezetlensége nem akadályozta a jogviszony létesítésének, Hivatkozott arra, hogy a felperes 2019. június 18. napján részesedést szerzett a cég1.-ben. Életszerűtlenek a felperes és felesége tanúként tett azon előadásai, hogy a felperes öt éve semmilyen kereső tevékenységet nem folytat, bevétele nincsen, hajléktalan és édesapjával él vidéken, ennek ellenére a házastársi közös lakás eladásából származó vételárreszről önként lemondott. Az is valószínűtlen, hogy a felperes életkörülményei ily mértékű megromlása esetén felsőfokú tanulmányokat folytatott volna, doktori címet szerzett volna és játékosként játszott volna a budapesti labdarúgó bajnokságban.

[10] A végkielégítés jogalapját nem vitatta, az összepszerűséget a Hszt. 63. § (2) bekezdés g) pontja alapján nyolc havi távolléti díjnak megfelelő összegben kérte meghatározni. A szabadság megváltás összepszerűségét nem vitatta, de kérte annak elutasítását arra tekintettel, hogy az csak közös megegyezés esetén jár, valamint hogy a

hivatkozott időszakra a felperes már elmaradt illetményben részesült, így szabadságmegváltásra nem jogosult.

[11] A sérelemdíj alapjául szolgáló kereseti tényállításokat vitatta, előadta, hogy az alperes nem bánt megalázóan a felperessel, a felperes egészsége már a méltatlansági eljárás megkezdését megelőzően megromlott. A felperes ingatlanának eladására még akkor került sor, amikor a felperes a feleségével házasságban élt. A felperes védett tulajdonságot nem jelölt meg és bizonyítékokat sem terjesztett elő. Vitatta, hogy az alperes a teljes személyi állománynak kihirdetett volna bármit a felperesről, ilyen megállapítást a büntető ítéletek sem tartalmaztak.

[12] A 2014. március 25. és október 10. közötti időszakra érvényesített kárigény kapcsán elsődlegesen annak elévülésére hivatkozott, másrésről annak jogalapját is vitatta. A felperes ruhapénzre, cafetériára és természetbeni juttatásokra vonatkozó számításait az alperes nem vitatta.

Az elsőfokú bíróság döntése

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletével 26.371.794 forint elmaradt illetmény, 1.086.000 forint átalánykártérítés, 4.344.000 forint végkielégítés, 200.000 forint sérelemdíj és ezen összegek után járó kamatok, 483.125 forint ruhapénz, 40.000 forint béren kívüli juttatás, 999.240 forint cafeteria juttatás és 42.936 forint perköltség megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[14] Az elmaradt illetmény kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes terhelte annak bizonyítása, hogy 2014. október 10. és 2019. október 24. között a kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, azaz mindent megtett elhelyezkedése érdekében. Ezzel szemben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A felperes állításait okirati bizonyítékokkal igazolta, csatolta a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által 2014-2019. évekre kiállított jövedelemigazolásokat. A cég1 jövedelemkifizetési lapja és a NAV jövedelemigazolásával igazolta, hogy a felperes a társaság részéről nem részesült kifizetésben. A felperes továbbá elektronikus levelezőfiókja beérkező leveleinek képernyőfotójával igazolta, hogy 2014. október 30. és 2018. június 20. között több munkahelyre is jelentkezett, ám jelentkezését elutasították. Csatolta a szervezet1. 2020. júliusában kelt tájékoztató levelét eredménytelen pályázatáról. Bizonyított, hogy a felperes 2015. évet követően jövedelemmel nem rendelkezett és kárenyhítési kötelezettségének is eleget tett, mert a csatolt okiratokkal igazolta, hogy aktívan próbált elhelyezkedni a munkaerő-piacon. A felperes álláskeresői ellátást, aktív korúak ellátását igénybe vette és a jobb elhelyezkedés érdekében elsőfokú tanulmányokat folytatott, amely kétségtávol hozzájárult az elhelyezkedési esélyeinek javításához. Az alperes ellenbizonyítással nem élt, csupán tényállításokat tett. Az elsőfokú bíróság nem értett egyet az alperes azon hivatkozásával, hogy a felperes által igénybe nem vett 78.486.- forint álláskeresői ellátás

levonásba helyezhető, figyelemmel a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) 27. § (11) bekezdésére, a felperes ugyanis ezen összeget nem kapta meg. Az elsőfokú bíróság szerint nem volt releváns azon felperesi tényelőadás, hogy az alperes róla valótlan adatokat szolgáltatott volna a hatóság felé, egyébiránt az nem is bizonyított. Ugyancsak nem igazolt az a felperesi állítás sem, hogy az alperes késve állította ki az igazolásokat, hiszen a felperes e nélkül is eleget tudott tenni az aktív munkahely keresésnek.

[15] Az elsőfokú bíróság két havi távolléti díjnak megfelelő átalánykártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, figyelemmel arra, hogy a másodfokú bíróság formai okból találta jogellenesnek a felmentést. E körben hivatkozott a Kúria Mfv.10.401/2017/8. számú ítéletére, mely szerint a csupán alaki okból jogellenesnek minősülő felmentés esetén nem indokolt az átalánykártérítés minimum összegénél magasabb marasztalás megállapítása.

[16] A végkielégítés kapcsán rögzítette, hogy a felek között nem volt vita és figyelemmel a felperes szolgálati viszonyának idejére, a régi Hszt. 197. § (4) bekezdése és 63. § (2) bekezdés g) pontja alapján a felperest nyolc havi távolléti díjnak megfelelő összegű végkielégítés illeti meg. A szabadságmegváltás iránti kérelmet elutasította, tekintettel arra, hogy a felperes a 2014. október 10-től 2019. október 24-ig terjedő időszakra megkapta az elmaradt jövedelmét és emellett a szabadságok megváltására nem jogosult, mert ellenkező esetben kétszeres díjazásban részesülne. E vonatkozásban hivatkozott az elsőfokú bíróság az EBH1999.48. és az EBH2003.901. számú döntésre.

[17] A sérelemdíj kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes jogellenes magatartásával a felperes egyes személyiségi jogait megsértette. Az élethez, testi épséghez és egészséghez való jog megsértése kapcsán utalt arra, hogy a bíróság tájékoztatta a felperest, hogy annak megítélése, hogy a felperes egészségromlása összefüggésben áll-e az alperesi magatartással, szakkérdés. A felperes ennek ellenére úgy nyilatkozott, hogy szakértői bizonyításra indítványt nem tesz, álláspontja szerint a csatolt okirati bizonyítékok igazolják állítását. Mindezek alapján - szakértői bizonyítás hiányában - az elsőfokú bíróság a jogsértés tényét nem tudta megállapítani. A személyes szabadság, magánélet és magánlakás megsértése kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy azzal, hogy az alperes kötelezte a felperest szabadság kivételére és nem engedte be szolgálati helyére, nem követett el jogsértést, tekintettel arra, hogy munkáltatóként ilyen intézkedések elrendelésére jogosult volt és e körben a felperes egyéb körülményt nem adott elő. A magánlakás megsértése kapcsán megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az nem valósul meg, ha beleegyezéssel történik a lakásba való belépés, ezért ezen hivatkozás is megalapozatlan. Megállapíthatónak találta azonban a magánélethez való jog megsértését a felperes volt feleségének tanúvallomása alapján. A tanú előadta, hogy a kapcsolatuk a sok veszekedés miatt megromlott, amelyet a felperes jogviszony megszüntetésével összefüggő feszültsége okozott, és amely a gyermekek életére is hatással volt. A tanú elmondta azt is, hogy a jogviszony megszüntetése okán a közös lakást el kellett adniuk, és a felperes a ráeső részről a gyermekek lakhatása okán lemondott. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes házasságának felbomlása okozati összefüggésben állt a jogviszonyának megszüntetésével, így sérült a magánélethez való joga. Nem találta azonban bizonyítottnak azt, hogy a felperes a lakás eladását követően hajléktalanná vált volna, annak ellenére, hogy

az aktív korúak ellátásakor a kormányhivatal ezt rögzítette a határozatban. A felperes házastársa, valamint az édesapja által írt írásbeli nyilatkozat is ezzel ellentétes, abban ugyanis úgy nyilatkoztak, hogy a felperes a szüleihez költözött. Az egyenlő bánásmód megsértése kapcsán a felperes védett tulajdonságot megjelölni nem tudott, a becsület és jóhírnév megsértése körében pedig a felperes tényállításait nem bizonyította. Tekintettel arra, hogy mindösszesen a magánélethez való jog megsértését bizonyította a felperes eredménnyel, az elsőfokú bíróság az igényelt 2.000.000.- forint helyett 200.000.- forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest.

[18] A 2014. március 25. és október 10. közötti kártérítési igény kapcsán az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az igény nem évült el, mert a felperes ezen követelését már a kereseti kérelmében is előterjesztette elmaradt illetmény jogcímén, de az tartalmában kárigénynek tekinthető. Az igénnyel kapcsolatban a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes magatartásával összefüggésben a felperes egészségromlást szenvedett el, mely szakkérdés volt, a felperes azonban indítványt szakértő kirendelésére nem terjesztett elő.

[19] Az elsőfokú bíróság a ruhapénzt, a béren kívüli juttatást és a cafetériát a felek által nem vitatott összegben megítélte.

Fellebbezések és fellebbezési ellenkérelem

[20] Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

[21] A felperes fellebbezésében kérte a kártérítés, a végkielégítés, a szabadságmegváltás, a 2014. március 25. és október 10. közötti időszakra előterjesztett kártérítés, valamint a sérelemdíj tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetnek való helytadást. Hivatkozásképpen előadta, hogy az elsőfokú bíróság az átalánykártérítés tekintetében helytelenül mérlegelt és helytelenül állapította meg annak összegét a minimális két havi távolléti díj összegében. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott Mfv.10.401/2017/8. számú ítéletben pusztán a felmentő okirat tartalmi hiányosságai miatt volt jogellenes a felmentés. A perbeli ügyben a tényállás ettől eltérő, az alperes több eljárásjogi szabályt is megsértett. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság nem értékelte megfelelően a jogsértések következményeinek a súlyát, mely indokoltá tette volna a tizenkét havi átalánykártérítés összegének megállapítását. Az alperes súlyos jogsértéseket követett el a felperessel szemben, a méltatlansági eljárás megindításakor kényszerítette el a felperest, hogy fogadjon el egy alacsonyabb beosztást, és ez esetben nem kezdeményez vele szemben méltatlansági eljárást. Miután a felperes ennek nem tett eleget, kizárták a védekezés lehetőségéből az eljárás elrendelése és annak tartama alatt. Mindez egyértelműen igazolja, hogy az alperesnek a célja az volt, hogy a felperesnek kárt okozzon. Mivel a felperes nem fogadta el az alacsonyabb beosztást, ezért kirúgták, becsületét és tanári méltóságát tönkretették. A felperes kényszer és fenyegetés alatt állt. Az alperes a felperest hónapokon keresztül bizonytalan helyzetbe kényszerítette, megalázó bánásmódot gyakorolt, így joggal

való visszaélést követett el. Az alperes eljárása a felperes véleménynyilvánításának elfojtására irányult. Az alperes a méltatlansági eljárás lefolytatásával a legsúlyosabb hátrányt okozta a felperesnek, fenyegetéssel és kényszerrel távolította el.

[22] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének meghatározásakor nem megfelelően mérlegelt és nem indokolta meg kellőképpen a döntését. Hivatkozott e körben a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: az új Hszt.) 256. §-ára, mely alapján a felperes személyiségi jogsértése esetén nem kell külön bizonyítani a sérelem mértékét. Figyelembe kellett volna venni az összeg meghatározása során a méltatlansági eljárás több hónapig tartó indokolatlan elhúzódását, mely súlyos jogsértést okozott, azt, hogy az eljárás folytatásának elrendelése előtt kihirdették az állomány előtt, hogy a felperes már nem taníthat, mert méltatlanná vált az egyenruhához. Az elsőfokú bíróság a kár mértékénél nem vette figyelembe az összes felperest és a felperes volt családtagjainak a sérelmére elkövetett alperesi jogellenes magatartást. Közel 18 év kifogástalan hivatásos fegyveres szolgálat után az alperes olyan eljárást tanúsított a felperessel szemben, mely minden jogszabályi előírást megsértett. tanú2 személyiségi jogsértéseket követett el a felperes sérelmére, e körben hivatkozott az Ebk. 8. § t) pontja szerinti védett tulajdonságra és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.683/2005/7. számú határozatára. Megvalósult a hátrányos megkülönböztetés a vezető és beosztott között megromlott viszony, mint védett tulajdonság folytán. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg az ítéletben a személyes szabadság, magánélet és magánlakás megsértésének hiányát. E körben hivatkozott az elsőfokú büntetőhatározat indokolásában foglaltakra és arra, hogy nem volt olyan szolgálati érdek, ami igazolná a kétszer két hét időtartamú szabadság kiadását. Előadta, hogy függetlenül attól, hogy a felperes beengedte a méltatlansági határozatot hozó volt munkatársakat a lakásába, attól még a gyerekei előtt történt a határozat kihirdetése, ami szintén indokolatlan jogellenes joggyakorlás az alperes részéről, hiszen hivatalos iratként postai úton is elküldhette volna a határozatot. Azért sem érthető a felperes lakásán a személyes kézbesítés, mert a méltatlansági eljárás során ezt megelőzően egyszer sem történt ilyen. A látogatás önkényes és indokolatlan volt. Egyenruhában megjelentek az alperes alkalmazottai a ház előtt, így minden szomszéd látta, hogy a felpereshez egyenruhások érkeztek. Ez alapján rossz vélemény alakulhatott ki a szomszédokban, továbbá a felperes gyerekei is azt látták, hogy az apjuk bűnöző lehet, ha egyenruhások jöttek a lakásba és elmondták, hogy az édesapjuk nem hordhat egyenruhát és kirúgták az állásából. Az elsőfokú bíróság ítéletében tévesen állapította meg, hogy a felperes becsületét és jóhírnevét nem sértették meg. A felperes becsatolta a hallgatókkal történő levelezéseket, amelyekből megállapítható, hogy a méltatlansági eljárás kezdeményezése előtt már tudtak a hallgatók arról, hogy a felperes már nem taníthat. Szintén bizonyítékként lett becsatolva a hallgatók által a katonai büntetőperben tett vallomások, amely nyilatkozatokból megállapítható volt, hogy a felperes már nem érintkezhet a hallgatókkal, mert már nem tanár. tanú2 tanú elismerte, hogy több alkalommal is kiállt eligazításon az ország összes intézetéből érkezett hallgatók elé, és elmondta a hallgatóknak, hogy a felperes már nem tanár, és nem is hordhat egyenruhát. Kiemelt bizonyíték továbbá a intézet orvos által írt bejegyzés a felperes egészségügyi kartonjába, mely azt tartalmazza, hogy „a beteg renitens magatartása miatt a munkáltató eljárást kezdeményezett vele szemben”. A intézet orvosnak nem mondhattak ilyet, mert ekkor az eljárás még nem indult el szabályosan.

[23] A végkielégítés kapcsán hivatkozott arra, hogy az alperes a „végkielégítésre vonatkozó bizonyítási indítványát a jóhiszemű pervittel össze nem egyeztethető módon terjesztette elő”, ezért annak a bizonyítékként történő értékelését mellőzni köteles a bíróság. A felperes végkielégítési igényének jogalapját a kereseti kérelmében hivatkozott jogszabályhely szerint kell alapul venni. A jogi képviselő nélkül eljáró felperes nem kapott megfelelő tájékoztatást az elsőfokú bíróságtól arról, hogy melyik pont vonatkozásában melyik Hszt. rendelkezéseit alkalmazza. Ezért a felperes változatlanul kéri a régi Hszt. 197. § (4) bekezdése és a régi Hszt. 63. § (2) bekezdés e) pontja alapján járó végkielégítés összegét tizenkét hónapban megállapítani. Utalt arra, hogy felmentési időre járó távolléti díjat ellenben nem igényelt.

[24] A szabadságmegváltás kapcsán az új Hszt. 142. § (1) bekezdésére hivatkozással állította, hogy a felperesnek szabadság jár és a szabadságmegváltását a jogszabály nem köti olyan feltételhez, amelyet az elsőfokú bíróság megállapított. Külön utalt arra, hogy az új Hszt. 271. § (1) és (2) bekezdései szerint a felperest olyan helyzetbe kell hozni, mintha a szolgálati jogviszonya meg sem szűnt volna. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott EBH1999.48. számú döntés nem alkalmazható jelen eljárásban. A felperes az alperes jogellenes magatartása miatt nem tudott munkát végezni 2014. október 10-től 2019. október 24-ig, és nem tudott élni a szolgálati jogviszonyból eredő jogai gyakorlásával, így a szabadságának kivételével sem. Ugyancsak nem releváns az EBH2003.901. számú döntés. Az új Hszt. 152. § (7) bekezdése alapján a felperest a közös megegyezés szerinti jogviszony megszüntetése alapján megilleti a ki nem vett szabadság pénzbeli megváltása.

[25] A 2014. március 25. és 2014. október 10-e közötti időszakra előterjesztett kárigény kapcsán előadta, hogy az alperes joggal való visszaélést követett el, a felperes betegsége okán kezelésre szorult, ezért nem kapott teljes összegű illetményt, vagyis jár a jövedelemkiesés összege miatti kártérítés a felperesnek. Az elsőfokú bíróság helytelenül járt el, amikor szakértői véleményhez kötötte a felperes által becsatolt egészségügyi állapotát meghatározó okiratok értékelését. Ez nem szakértői kérdés, hiszen ezt az orvosi igazolások is tényyszerűen bizonyítják, valamint az alperes sem vitatta, hogy a betegszabadság okozati összefüggésben van az alperes jogellenes magatartásával. E tekintetben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság határozata is úgy rendelkezett, hogy ezen körben a felperest megilleti kártérítés jogcímén a kiesett jövedelem megállapítása. Az elsőfokú bíróság bármikor elrendelhetette volna a szakértő bevonását, azonban csak okiratok becsatolására kötelezte a felperest, melyek közül nem értékelt mindegyiket. Azt sem értékelte megfelelően, hogy az alperes maga intézkedett jogellenesen, hogy a felperes betegszabadságáról szóló igazolását átírja a intézet orvos annak érdekében, hogy kezdeményezze a méltatlansági eljárást, mellyel ugyancsak joggal való visszaélést követett el. A Bv. orvos tanúvallomása igazolta a felperes megbetegedését és az okozati összefüggést. Miután a károkozás ténye bebizonyosodott, nem volt szükség szakértői véleményre, a bíróság megállapíthatta az összefüggést. Egyébiránt a felperes becsatolta a beteg életútját igazoló OEP igazolást is, melyet azonban a bíróság nem értékelt.

[26] Az alperes fellebbezése elsődlegesen az elmaradt illetmény tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére irányult, másodlagosan annak megváltoztatását kérte és az elmaradt illetmény címén járó összeg leszállítását 18.706.937.-

forintra. Hivatkozásképpen előadta, hogy bizonyítatlanok a felperes 2019. évi jövedelmi viszonyai, valamint iratellenesek a kárenyhítési kötelezettségre vonatkozó ítéleti megállapítások is. Az ítélet indokolása kiemelt jelentőséget tulajdonít a felperes által e-mail levelezéséről csatolt képernyőfotóknak, amelyek azonban – ahogy azt az alperes azt a 2020. szeptember 23-i tárgyaláson jelezte – a felperes állításának igazolására nem alkalmasak. A csatolt képernyőfotókból nem állapítható meg, hogy a felperes a képzettségének megfelelő állásokra jelentkezett-e, ahogy az sem, hogy a jelentkezések ténylegesen elutasításra kerültek-e és ha igen, akkor arra nem a felperesnek felróható okból került-e sor. Azt az elsőfokú ítéleti megállapítást, hogy a felperes 2014. október 30. és 2018. június 20. között több munkahelyre is jelentkezett, a képernyőfotók semmilyen módon nem támasztják alá. Még a képernyőfotók alapján is azt lehet megállapítani, hogy a felperes 2016-ban egy állásra jelentkezett, 2017-ben nulla állásra jelentkezett, 2018-ban egy jelentkezést igazolt a felperes végzettségéhez nem igazodó informatikai, mérnöki pozícióra, 2019-ben pedig egyetlenegy sem. Mindezek egyáltalán nem bizonyítják, hogy a felperes a régi Hszt. 197. § (3) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségének eleget tett volna. A rendelkezésre álló adatokból pusztán annyi állapítható meg, hogy 2015. év végéig a felperes próbált elhelyezkedni, ezt követően azonban az álláskeresői tevékenysége semmilyen formában nem került igazolásra. Ezért a felperes 7.566.750. forint megtérítését nem kérheti, a felperes elmaradt illetménye legfeljebb 18.805.044.- forint összegben állapítható meg. E körben hivatkozott arra is, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó kioktatást az elsőfokú bíróság az alperes felé nem tette meg.

[27] Ugyancsak iratellenes, hogy az alperes bizonyítási indítványt nem terjesztett volna elő. Az alperes indítványozta a cég ügyvezetőjének tanúkénti meghallgatását és jelezte, hogy a csatolt igazolást a Kft-től származó jövedelem vonatkozásában bizonyítékként nem fogadja el. A jövedelem kifizetési lapok és a 2019. évi NAV jövedelemigazolások aggályosak, hiszen a jövedelemkifizetési lapokon a nyolc órás munkaidőben történő foglalkoztatásra utaló adatok szerepelnek. Ezek egyértelműen ellentmondanak a felperes által csatolt NAV jövedelemigazolások adatainak, az ellentmondás feloldására azonban az eljárásban nem került sor. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság az igazolásokat bizonyítékként elfogadta és a Kft. ügyvezetőjének meghallgatására tett alperesi indítványt elutasította arra hivatkozással, hogy az indítványozott kérdések nem képezték jelen per tárgyát. A felperes által csatolt bizonyítékok ellentmondásosak, így aggálytalan bizonyítékként nem elfogadhatók. Az álláskeresői ellátással kapcsolatos az elsőfokú ítéleti megállapítás nem helytálló, a felperes sem az Flt. 27. § (8) bekezdése alapján, sem a 27. § (6) bekezdése alapján nem vett igénybe ellátást. A felperes azt követően sem igényelte az ellátás fennmaradó részét, hogy arra a hatóságlnál fennálló munkaviszonyának megszűnését követően jogosult lett volna, ezért kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, melynek folytán a felperesnek járó illetmény összegéből 98.107.- forint, illetve 78.486.- forint levonandó.

[28] A felek – felhívás ellenére – fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A másodfokú bíróság döntése

[29] Az alperes fellebbezése alapos, a felperes fellebbezése részben alapos.

[30] A másodfokú bíróság rögzíti, hogy a felperes jogellenes szolgálati jogviszony megszüntetés jogkövetkezményei iránti követelését a régi Hszt. alapján kellett elbírálni, figyelemmel a 2015. július 1-jén hatálybalépő új Hszt. 344.§-ában foglalt átmeneti szabályokra és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15.§-ára. A Jat. 15. § (1)-(2) bekezdései szerint a jogszabályi rendelkezést - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra kell alkalmazni. A jogszabályi rendelkezést - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra, a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell. Az új Hszt. 344. § (1) bekezdése szerint 2015. július 1. napjától folyamatosnak tekintendő e törvény szerinti szolgálati viszonya annak, aki 2015. június 30-án az 1996. évi XLIII. törvény alapján hivatásos szolgálati jogviszonyban állt. Erre tekintettel és figyelemmel arra, hogy a másodfokú bíróság a szolgálati jogviszony jogellenessége folytán 2019. október 24-én állapította meg a szolgálati viszony megszűnését, a végkielégítés mértéke és a szabadságmegváltás tekintetében az új Hszt. rendelkezéseit kellett alkalmazni.

Végkielégítés

[31] Megalapozatlan a felperes fellebbezése a végkielégítés tekintetében. A felperes a 13. számú jegyzőkönyvben kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy elfogadja az alperes által megjelölt nyolc havi végkielégítés összegét 4.344.000 Ft-ban, ezt követően az ítélethozatalig ezen kérelmét nem változtatta meg. A Pp. 247.§ (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet, vagyis a felperes a másodfokú eljárásban már nem kérhette a végkielégítés megállapítását magasabb összegben. Egyébiránt nem volt vitatott a felek között, hogy a felperes szolgálati viszonya 1997. szeptember 27-től 2019. október 24-ig állt fenn, az 22 évig tartott. A már korábban kifejtettek szerint a végkielégítés mértékét az új Hszt. szabályai alapján kellett megállapítani. Az új Hszt. 90.§ (2) bekezdés g) pontja szerint a végkielégítés összege, ha a hivatásos állomány felmentett tagja szolgálati viszonyban töltött ideje legalább húsz év: nyolchavi távolléti díjnak megfelelő összeg. Ez az összeg megegyezik a régi Hszt. 63.§ (2) bekezdés g) pontja szerinti összeggel, mely alapján az elsőfokú bíróság megítélte a végkielégítés mértékét.

Kártérítés

[32] Megalapozatlan a felperes fellebbezése a 2014. március 25. és október 10. közötti időszakra előterjesztett kártérítés tekintetében. Iratellenes az a felperesi hivatkozás, hogy az alperes az okozati összefüggést nem vitatta volna, és hogy a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság határozata is úgy rendelkezett, hogy ezen körben a felperest megilleti kártérítés jogcímén a kiesett jövedelem megállapítása. Az alperes a teljes kárigényt vitatta, a másodfokú bíróság hivatkozott rész-közbenső ítélete pedig – lényeges eljárási szabálysértések okán – a 2014. március 25. napjától 2014. október 10. napjáig előterjesztett jövedelemkiesésből eredő kártérítési igény tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét – a fellebbezési kérelem, illetve a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül – hatályon

kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróság határozata a kárigény tekintetében semmilyen érdemi megállapítást nem tartalmazott, csak az eljárási szabálysértések és a megismételt eljárásra vonatkozó utasítások kerültek meghatározásra.

[33] Az elsőfokú bíróság a 13. számú tárgyalási jegyzőkönyvben az alperes jogellenes magatartásával összefüggő jövedelemkiesés tárgyában helyesen tájékoztatta arról a feleket, hogy a felperesnek kell bizonyítania, hogy a kár a szolgálati viszonyával okozati összefüggésben keletkezett. A felperes ekkor úgy nyilatkozott, hogy megértette a bíróság tájékoztatását a kártérítés körében az egészségi állapottal kapcsolatban, ő nem fog szakértőt indítványozni, mert azokból az okiratokból, amelyek becsatolásra kerültek, egyértelműen megállapítható, hogy milyen okból volt betegállományban. Az elsőfokú bíróság ezen túl az 5.M.52/2020/5. számú jegyzőkönyvben is részletesen kioktatta a feleket, hogy a felperesnek kell bizonyítania, hogy az alperes jogellenes magatartása folytán került betegállományba, és érte őt keresetvesztés. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a betegállomány miatt kiesett jövedelem tekintetében az okozati összefüggés és a kár mértéke olyan, a régi Pp. 177. § (1) bekezdése szerinti jelentős tény, amelynek megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik. Az elsőfokú bíróság e tekintetben a régi Pp. 3.§ (3) bekezdése szerinti bizonyítási tájékoztatást megadta, a felperes ezen részletes és többszöri tájékoztatás ismeretében döntött úgy, hogy szakértői bizonyítást nem indítványoz, ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján helytállóan értékelte a bizonyításra kötelezett felperes terhére a bizonyítás indítványozásának elmulasztásának jogkövetkezményeit.

[34] Tévesen hivatkozott a felperes fellebbezésében arra, hogy erre vonatkozó bizonyítási indítvány nélkül is elrendelhetné volna az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást. A régi Pp. 164. § (1)-(2) bekezdései szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A bíróság bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi. A perbeli esetben hivatalbóli bizonyítást a törvény nem enged, a per eldöntéséhez szükséges tények bizonyítása kizárólag a felperes joga, egyben kötelezettsége volt, aki azt a bizonyítási tájékoztatás ismeretében elmulasztotta.

Sérelemdíj

[35] Részben alapos azonban a felek fellebbezése a sérelemdíj, az elmaradt illetmény és az átalánykártérítés vonatkozásában. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás nagymértékben hiányos, az elsőfokú bíróság az elmaradt illetmény, a 2-12 havi átalánykártérítés tekintetében releváns tényállási elemeket nem rögzített, a sérelemdíj körében pedig szinte teljes mértékben hiányzott a tényállás, és a bizonyítékok értékelése, holott a felperes a körben számos tényre és körülményre hivatkozott, melyeket a korábbi bírósági ítéletek és a perben becsatolt büntetőeljárás iratanyaga is tartalmaz. Ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban régi Pp.) 221.§ (1) bekezdésének előírásait. E szerint az ítélet

indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tény nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. Ugyancsak sérült a régi Pp. 206. § (1) bekezdése, amely előírja, hogy a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

[36] Az átalánykártérítés és a sérelemdíj tekintetében releváns, hogy a felperes mikortól dolgozik a szervezetlájába milyen beosztásban, munkakörben és milyen feladatokat látott el. Ugyancsak releváns a felperes korábbi szakmai értékelése és előmenetele. Az elmaradt illetmény, és a kárenyhítési kötelezettség tekintetében jelentőséggel bír a felperes képzettsége, végzettsége, lakhatási és személyi körülményei, életkora, illetőleg az az, hogy a felperes a szolgálati viszony megszűnését követően mettől-meddig milyen képzésben milyen tanulmányokat folytatott, tekintettel arra, hogy az alperes arra hivatkozott, hogy életszerűtlenek a felperes elhelyezkedési és anyagi nehézségei, miután a felperes nappali egyetemi és doktori tanulmányokat folytatott az alatt az időszak alatt, amikor nem tudott elhelyezkedni.

[37] Ezentúl a sérelemdíj tekintetében teljességgel hiányzik a tényállás. A felperes sérelemdíj iránti követelése jelentős részben az alperes méltatlansági eljárás lefolytatása során tanúsított magatartásán alapult, mellyel kapcsolatban büntetőeljárás is indult és jogerős büntető ítélet is született. A felperes jogviszony megszüntetésével összefüggésben büntető eljárás indult a felperes szolgálati előljárója, tanú2 büntetés-végrehajtási ezredessel szemben, akit a Fővárosi Törvényszék katonai tanácsa 41.(I.)Kb.1593/2014/9. számú ítéletével bűnösnek talált a Btk. 441. § (1) bekezdése szerint minősülő szolgálati visszaélés büntetében, ezért megrovásban részesítette. A Fővárosi Ítéltábla katonai tanácsa 6.Kbf.40.2015/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a vádlottal szemben alkalmazott intézkedést pénzbüntetésre súlyosbította. A büntetőeljárás iratanyaga a perhez csatolásra került, arra a felperes végig hivatkozott, mind a jogerős büntető ítélet indokolásában foglaltakra, mind a büntetőeljárásban lefolytatott bizonyításra. Az elsőfokú bíróság ítéletében azonban a büntetőeljárás során megállapítottak és az abban beszerzett bizonyítékok nem kerülnek értékelésre.

[38] Így hiányzik a tényállásból, hogy mire tekintettel került sor a méltatlansági eljárás elrendelésére, az miként és mikor történt, a méltatlansági eljárást megelőzően a felperes felettese miként járt el, miről tájékoztatta a felperest és mire utasította. A felperes e körben hivatkozott a szabadságkiadás jogellenességére, alperesi kényszerre és fenyegetésre a méltatlansági eljárás elrendelésre során, joggal való visszaélésre. A tényállás nem tartalmazza, hogy a felperes mettől-meddig volt szabadságon, a méltatlansági eljárás során mikor és milyen intézkedéseket hoztak (mentesítés a szolgálatteljesítési kötelezettség alól, a méltatlansági eljárás felfüggesztette és folytatása, határozatok közlése, meghallgatás, iratismertetés, határozathirdetés). Ezeknek azért van jelentősége, mert ezen eljárási cselekmények személyiségi jogsértő voltát állította a felperes. A sérelemdíj tekintetében

ugyancsak releváns, hogy mikor és hogyan történt a méltatlansági határozat felperessel való közlése, annak milyen előzményei voltak. A felperes hivatkozott arra is, hogy az iskola honlapjáról a tanárok névjegyzékéből is törölték a nevét, és hogy eltiltották a tanári tevékenységétől, az egyenruha viselésétől, az intézmény területére 2014. március 5-től nem léphetett be. Kihirdették a hallgatóknak és a tanári karnak, hogy méltatlan az egyenruha viselésére és már nem tanár, a hallgatókkal és a kollégákkal való kapcsolattartást megtiltották. Bár e tekintetben az elsőfokú bíróság a bizonyítást lefolytatta és ezen állított tényekre számos tanút hallgatott meg, többek között tanú3 osztályvezetőt és a felperes munkáltatói jogkör gyakorlóját, tanú2t, továbbá az egyéb csatolt bizonyítékok mellett (így pl. hallgatók levelei) a büntetőeljárás iratait is beszerezte, a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen a bizonyítékokat nem értékelte és a tényállást nem állapította meg. Az elsőfokú bíróság a házasság felbomlásával kapcsolatban is hiányosan állapította meg a tényállást, abból ugyanis hiányzik az életközösség megszakadásának időpontja, holott arra több okirati bizonyíték is becsatolásra került eltérő adatokkal (házassági bontópert megindító keresetlevél, megállapodás, ítélet).

[39] A tényállás megállapításának hiánya az ügy érdemi eldöntésére kiható lényeges eljárási szabálysértés, abszolút hatályon kívül helyezési ok.

Elmaradt ítélet

[40] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a kárenyhítési kötelezettség, illetőleg a megtérült jövedelem vonatkozásában a szükséges bizonyítást nem folytatta le, valamint tévesen tájékoztatta a feleket a bizonyítási kötelezettségről és teherről, és a bizonyítás eredményét a bizonyítási kötelezettség és teher helytelen meghatározása folytán tévesen is értékelte. A régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A régi Pp. 3.§ (3) bekezdése szerint a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A szolgálati jogviszony tekintetében is irányadó a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei egyes kérdéseiről szóló 6/2016. (XI. 28.) KMK vélemény, melynek 7. pontja szerint a munkavállaló kárenyhítési kötelezettségével kapcsolatban a bizonyítás a munkáltatót, mint károkozót terheli, mivel a jogszabály nem tartalmaz a bizonyítási terhet megfordító szabályt. A károkozónak – aki mentesülni akar – kell bizonyítania, hogy a károsult munkavállalót nem illeti a követelt összegű elmaradt jövedelem, mivel kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A munkáltatónak azonban nem elegendő a munkavállalói kötelezettségre vonatkozó pusztán hivatkozása, hanem meg kell jelölnie azokat a tényeket, körülményeket, amelyek a hivatkozását alátámasztják, állítását bizonyítják arra vonatkozóan, hogy a perbeli időszakban a munkavállaló valójában milyen jövedelmet érhetett volna el. A kárenyhítési kötelezettség terjedelmét a bíróság mérlegeli. A munkáltató bizonyítási indítványa alapján a bíróság nyilatkoztathatja a munkavállalót, hogy

miként járt el a kárenyhítés érdekében, például igénybe vette-e az őt megillető munkanélküli/álláskeresői ellátást, iratok becsatolására kötelezheti. A bírói gyakorlat korábban is ennek megfelelő volt, az EBH2015. M.23. számú döntésben rámutatott a Kúria, hogy a munkaviszony jogellenes megszüntetésekor a kárt okozó munkáltató köteles bizonyítani, hogy a munkavállaló nem tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének.

[41] Az elsőfokú bíróság a 9.M.70076/2020/13. számú jegyzőkönyvben ezzel szemben arról tájékoztatta a feleket, hogy a felperesnek kell bizonyítania, hogy jelentkezett állásokra és ott próbált elhelyezkedni, mindent megtett az elhelyezkedése érdekében. Ugyancsak ezt tartalmazza az elsőfokú bíróság ítélete, mely szerint „a felperes terhelte annak bizonyítása, hogy 2014. október 10. és 2019. október 24. között a kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, azaz mindent megtett elhelyezkedése érdekében. Ezzel szemben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.” Ez a bizonyítási tájékoztatás és ítéleti megállapítás nem felelt meg a régi Pp. 164.§ (1) bekezdésének, 3.§ (3) bekezdésének és a fent hivatkozott bírói gyakorlatnak.

[42] Ezen túl azonban az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást sem folytatta le, valamint nem teljesítette a régi Pp. 8.§ (1) bekezdésében meghatározott eljárástámogatási kötelezettségét, mely szerint a bíróság köteles biztosítani, hogy a felek és a per többi résztvevője jogaikat rendeltetésszerűen gyakorolják és perbeli kötelességeiknek eleget tegyenek. Az alperes azt állította, hogy a felperes az álláskeresői ellátás kimerítését követően, 2015. július 1-től kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, mert egészen a szolgálati viszony megszűnésének megállapításáig, 2019. október 24-ig nem helyezkedett el. A felperes 2015. július 1-től képzettségének figyelembevételével legalább a mindenkor garantált bérminimumnak megfelelő összeg megkeresésére képes lett volna. A felperes a 13/F/1. számú iratban úgy nyilatkozott, hogy „be tudja mutatni azokat az elutasító leveleket, melyek során nem nyert pályázatot egy-egy munkahelyre, azonban a felperes álláspontja szerint az alperesnek kell bizonyítania, hogy jogszerűen járt el és nem terheli felelősség a felperes elhelyezkedési gondja miatt. Ezt az alperes nyilvánvalóan nem tudja igazolni, hiszen jogellenesen szüntették meg a felperes szolgálati jogviszonyát...” Az elsőfokú bíróság ezen beadvány ellenére nem tájékoztatta a feleket arról, hogy ugyan a bizonyítás az alperest terheli, de indítványozhatja, hogy a bíróság kötelezze a felperest a hivatkozott levelezés becsatolására, mivel a bizonyítékok a felperes birtokában vannak. A felperes a 17. számú beadványában egy listát csatolt az e-mail fiókjából a sikertelen pályázatok alátámasztására, mely csak a levél feladóját, tárgyát és időpontját tartalmazta, a levél szövegét azonban nem. A felperes arra hivatkozott, hogy „minden elutasított pályázat kinyomtatása és több példányban történő csatolása jelentős költséggel járna, ezért a felperes azokat csak akkor tudja kinyomtatni, ha ezen költségeit is elszámoltathatja a követeléseiben. A csatolt lista igazolja, hogy a felperes több munkahelyre pályázott, vagyis megtett minden tőle elvárható megtett annak érdekében, hogy elhelyezkedjen.” Az alperes a 22. számú tárgyalási jegyzőkönyvben észrevételezte a csatolt e-mailekkel kapcsolatban, hogy ezen kivonatok a felperes levelezéséből javarészt nem is álláskeresői kapcsolatosak és önmagukban nem alkalmasak arra, hogy bizonyítsák a felperes álláskeresői keresését. Az elsőfokú bíróság ekkor ugyancsak nem tájékoztatta a feleket, hogy az alperes indítványozhatja a levelek becsatolását, a felperes pedig ezzel kapcsolatos költségét perköltségként a Pp. 75.§ (1) bekezdése alapján érvényesítheti. Mindezzel az elsőfokú bíróság elzárta az alperest attól, hogy a kárenyhítési kötelezettség tekintetében rá háruló bizonyítási kötelezettségnek eleget tegyen. Ugyanakkor az elsőfokú

bíróság a bizonyítékok sorában értékelte a szervezet1. 2020. július 21-i pályázat elutasítására vonatkozó döntését, melynek azonban nem volt jelentősége a perben, miután az alperes a másodfokú bíróság döntése folytán 2019. október 24-éig köteles elmaradt illetmény megfizetésére.

[43] A következetesen érvényesülő bírói gyakorlat szerint a munkavállalót terhelő kárenyhítési kötelezettség megítélésakor értékelni kell az életkorát, egészségi állapotát, családi és lakóhelyi körülményeit. A kárenyhítési kötelezettség teljesítését az eset összes körülményei mérlegelésével lehet megítélni az objektív kárfelelősséggel tartozó, de annak megtérítése alól mentesülni kívánó munkáltató által bizonyított tények alapulvételével (Mfv.I.10.036/2019/7.). Az elsőfokú bíróság ezek értékelését elmulasztotta, döntése meghozatala során nem vette figyelembe a felperes képzettségét, végzettségét, életkorát, egészségi állapotát, lakóhelyét. Nem tárt fel, hogy 2016-tól 2019-ig a felperes a felperes jelentkezett-e, ha igen, milyen állásokra, az elutasítás indoka mi volt, tekintettel arra, hogy a felperes arra hivatkozott, hogy az alperes hibájából nem tudott elhelyezkedni. Értékelni kellett azt is, hogy a felperes a nem vitatott tényadatok szerint a kárenyhítési kötelezettséggel érintett időszakban nappali felsőfokú tanulmányokat folytatott több intézményben is, illetve doktori iskolai tanulmányokat is folytatott, melynek a tényállási részben való rögzítését az elsőfokú bíróság ugyancsak elmulasztotta.

[44] Az alperes a kárenyhítés elmulasztása körében kérte figyelembe venni, hogy a felperes nem merítette ki az álláskeresői járadék idejét. A 2020. február 26-i beadványban előadta, hogy a felperesnek a munkaviszonya megszűnését követően lehetősége lett volna az álláskeresői járadék folyósítási idejéből még fennmaradó időtartamra járó juttatás összegének 80%-át, azaz összesen 78.486.- forintot egyösszegben igényelni, amennyiben a felperes 2015. január 12. napját követő 30 napon belül benyújtotta volna a kérelmét. A felperes azonban nem élt ezzel a lehetőséggel, így kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság ezt a hivatkozást tévesen a megtérült jövedelem kapcsán bírálta el, holott az a kárenyhítési kötelezettség körébe tartozik.

[45] Az alperes továbbá a megtérült jövedelem összegét is vitatta arra hivatkozással, hogy a cég1 igazolása nem egyértelmű tekintettel arra, hogy az rögzíti azt is, hogy a felperes hány napot és hány munkaórát dolgozott, a munkavégzés ellenében azonban jövedelem kifizetést nem tartalmaz. A felperes által csatolt cég1 jövedelemkifizetési lapokon a felperes aláírásával valóban szerepelnek a ledolgozott napokra és a ledolgozott órákra vonatkozó adatok, így például az, hogy a felperes 2019. július hónapban 23 napot dolgozott, míg 2019. szeptember hónapban 21 napot 168 órát dolgozott, vagy 2019 október hónapban 22 napot, 176 órát dolgozott. Az alperes e tekintetben lényegében a megtérült jövedelem összegét vitatta, melyre nézve 7. számú beadványában bizonyítási indítványként kérte az ügyvezetőnek és a társaság tulajdonosának tanúkénti meghallgatását. Ezen bizonyítás lefolytatása a tényállás megállapításához szükséges lett volna, ezért az indokolatlanul került mellőzésre.

[46] Mindezek alapján megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság az elmaradt illetmény tekintetében a szükséges bizonyítást nem folytatta le.

2-12 havi átalánykártérítés

[47] Az elsőfokú bíróság ezen túlmenően a régi Hszt. 197. § (6) bekezdése szerinti mérlegelést nem megfelelően végezte el, kizárólag a jogsértés súlyát mérlegelte, annak következményeit nem. A Hszt. 197§. (6) bekezdése szerint, ha a hivatásos állomány tagja nem kéri, vagy a munkáltató kérelmére a bíróság mellőzi az eredeti munkakörbe történő visszahelyezést, a bíróság a fegyveres szervet - az eset összes körülményei, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelésével - a hivatásos állomány tagja részére legalább két, legfeljebb tizenkét havi átlagkeresetének megfelelő összeg megfizetésére kötelezheti. Az elsőfokú bíróság az átalánykártérítés összegének meghatározásakor az eset összes körülményeit nem értékelte, a következmények súlyát, így a felperes jogviszonyának idejét, szakmai előmenetelét, elhelyezkedési lehetőségeit nem vonta mérlegelési körébe, kizárólag a jogsértés súlyát értékelte, de azt sem megfelelően. A felperes felmentése ugyanis nem csupán formai jogból volt jogellenes, hanem figyelemmel kellett lenni arra, hogy a jogerős ítéletek szerint az alperes a felperest a védekezés jogától megfosztotta. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Kf.650.273/2019/6. számú rész-közbenső ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.X.10.151/2020/2. számú közbenső ítélete megállapította, hogy a felperest érintő eljárási cselekményekről történő szabályszerű értesítés hiánya miatt nem volt biztosítva a felperes részére az eljárásban jogainak megfelelő gyakorlása. Nem biztosítottak szabályszerűen kilehetőséget arra, hogy az ügyében keletkezett iratokat megismerhesse, azokra észrevételt tehessen és ezek ismeretében terjesszen elő bizonyítási indítványt, illetve adja elő az ügyvel kapcsolatos saját álláspontját. A felperes nem élhetett a védekezéshez való jogával, mely olyan lényeges eljárási szabálysértés volt, ami a méltatlanságról hozott döntés érdemére kiható volt és megalapozatlanná tette az alperes határozatát. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság által hivatkozott Mfv.II.10.401/2017/8. számú ügyben a felmentés indoka nem minősült világosnak, mert az intézkedés csupán utalt a felmentés indokát tartalmazó kifogásolható életvitelt megállapító határozat számára. Mindezeket túl a felperes a méltatlansági eljárás során tanúsított egyéb alperesi magatartások, állítólagos joggal való visszaélés, megalázó bánásmód értékelését is kérte, melyekre az elsőfokú bíróság ítélete egyáltalán nem tért ki.

[48] A fent elmondottak alapján megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a 2-12 havi átalány kártérítés körében egyrészt nem megfelelően értékelte a jogsértés súlyát, mert az nem csupán formai volt, hanem a méltatlansági határozat érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértés, másodsorban pedig a felperes által előadottakat, valamint a jogsértés jogkövetkezményeit, így azt, hogy a felperes mióta állt az alperes alkalmazásában, milyen volt a korábbi szakmai előmenetele, illetőleg a jogellenes jogviszony megszüntetést követően milyen helyzetbe került, mikor tudott elhelyezkedni, nem vonta értékelési körébe. Az elhelyezkedés nehézségei kapcsán azonban figyelemmel kell lenni arra is, hogy az újbóli elhelyezkedés a felperes önhibájából vagy önhibáján kívüli okból hiúsult meg, melyre tekintettel az átalánykártérítés megszerzése részben összefügg a kárenyhítési kötelezettség kérdésével, ezért azok csak együttesen bírálhatóak el. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a hiányzó mérlegelést nem pótolhatta, e tekintetben is szükséges volt az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése.

Szabadságmegváltás

[49] Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság a szabadságmegváltás tekintetében az irányadó bírói gyakorlatra és a káron szerzés tilalmára. A régi Hszt. 197.§ (2) bekezdése valóban előírja, hogy ha a szolgálati viszonyt jogellenesen szüntették meg, a hivatásos állomány tagját olyan helyzetbe kell hozni, mintha a szolgálati viszony meg sem szűnt volna. A káron szerzés általános tilalma folytán azonban ennél előnyösebb helyzetbe sem kerülhet. A szabadság pénzbeli megváltása a felperes esetében azt jelentené, hogy a peresített időszak minden munkanapjára illetményét és a szabadságnapok időtartamára járó díjazást is egyidejűleg megkapná. Miután azonban az elmaradt illetmény tekintetében szükségessé vált az ítélet hatályon kívül helyezése, ez a szabadságmegváltás iránti igényre is kihatott.

[50] A másodfokú bíróság utasítása a megismételt eljárásra

[51] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság köteles a kárenyhítés tekintetében a szükséges bizonyítást lefolytatni. Az alperest a helyes bizonyítási tájékoztatást követően a megfelelő határidővel és a régi Pp. 3.§ (4), 141.§ (6) bekezdésére való figyelmeztetés terhével fel kell hívni nyilatkozattételre: kéri-e a kárenyhítés tekintetében a felperes személyes meghallgatását, a 2015. július 1-től 2019. október 24-ig terjedő időszak vonatkozásában a pályázatok és az arra érkezett válaszok teljes terjedelemben való bemutatását. Amennyiben az alperes ilyen bizonyítási indítványt terjeszt elő, azt az elsőfokú bíróság köteles elrendelni, és az iratok bemutatására a felperest kötelezni. Ha a cég1 kapcsán az alperes bizonyítási indítványát fenntartja, fel kell hívni, hogy a régi Pp. 167.§ szerint jelentse be a tanúként meghallgatni kívánt személyek nevét és idézhető címét, majd a szükséges bizonyítást le kell folytatni.

[52] Az elmaradt illetmény és a kárenyhítési kötelezettség tekintetében az így lefolytatott bizonyítást követően lehet megalapozottan állást foglalni az alperesre háruló bizonyítási kötelezettség és teher figyelembevételével. Értékelni kell a bírói gyakorlat szerint releváns körülményeket, úgymint a felperes életkorát, képzettségét, végzettségét, lakóhelyét, családi körülményeit, az eset összes körülménye között a nappali felsőfokú tanulmányokat és ezek figyelembevételével lehet elbírálni, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének eleget tett-e 2015. július 1-től 2019. október 24-ig terjedő időtartamban, aktívan állást keresett-e, valós-e az az alperesi állítás, hogy legalább a garantált bérminimum összegének megfelelő díjazással el tudott volna helyezkedni.

[53] Az átalánykártérítés meghatározása során a jogsértés súlyát és annak jogkövetkezményeit egyaránt mérlegelni kell: egyaránt értékelni kell a bírói gyakorlat által figyelembe vett körülményeket és a felperes által előadottakat.

[54] A sérelemdíj tekintetében a beszerzett bizonyítékokat (hallgatói e-mailek, büntetőeljárás iratanyaga) és a lefolytatott bizonyítás anyagát (tanúvallomások) értékelve kell megállapítani a tényállást figyelemmel a felperes hivatkozásaira és az alperes vitatására, valamint jelen határozatban kifejtett hiányokra. A felperes köteles bizonyítani, hogy a kereseti tényelőadás szerinti sérelmet okozó magatartás valóban megvalósítja a személyiségi jogsértést, és azt az alperest követte el, azaz egyértelműen bizonyítani szükséges az ok-okozat összefüggést is az állított magatartás és a személyiségi jogi sérelem között (EBH2019.M.1.). Figyelemmel kell lenni arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a személyiségi jog megsértésétől meg kell különböztetni az ennek a szintjét el nem érő, szubjektív érzéseken alapuló érdeksérelemeket. Ezen túl vizsgálni szükséges, hogy a felperest érte-e nem vagyoni sérelem. A sérelemdíj funkciója ugyanis a személyiségi jogok megsértésével okozott nem vagyoni sérelmek kompenzálása (BH2016.241.). Az esetleges személyiségi jogsértés esetén tekintettel kell lenni a jogintézmény mindkét funkciójára: a sérelemdíj egyik funkciója az okozott hátrány kompenzációjaként a jogsértő és a személyiségi jogában sértett személy relációjában kifejezett anyagi kárpótlás, másrésről a magánjogi büntetés a hasonló jogsértések megelőzése érdekében (BH2019. 268.).

[55] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében a végkielégítés és a kártérítés tekintetében a régi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta, az elmaradt illetmény, az átalánykártérítés, a szabadságmegváltás, a sérelemdíj, valamint a perköltség és illeték tekintetében a régi Pp. 252.§ (2) bekezdése alapján – a fellebbezési kérelem korlátaira tekintet nélkül – hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Záró rész

[56] A felperes az elsőfokú eljárás során 228.600 Ft ügyvédi munkadíjat számított fel. A véglegesen elbírált rész vonatkozásában a másodfokú bíróság az elsőfokú perköltséget a felszámított perköltségre, a régi Pp. 24.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti pertárgyértékre és a felperesi pernyertességre tekintettel állapította meg a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján. Az eljárási illetéket e rész vonatkozásában az alperes személyes illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli. A felperes a véglegesen elbírált rész vonatkozásában sikertelenül fellebbezett, ezért a Pp. 239.§ folytán alkalmazandó Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú perköltségét megfizetni. Ennek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5)-(6) bekezdései alapján határozta meg, figyelemmel a fellebbezés terjedelmére és tartalmára, a fellebbezési ellenkérelem hiányára, a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálására és a véglegesen elbírált rész pertárgyértékhez viszonyított arányára.

[57] A másodfokú bíróság a Pp. 252.§ (4) bekezdése alapján eljárva az alperes másodfokú perköltség összegét csupán megállapította, a költség viselésének kérdésében az

elsőfokú bíróság határoz. A perköltség összege az ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5)-(6) bekezdésein és a fentebb meghatározott mérlegelési szempontokon alapul. A személyesen eljár felperes a másodfokú eljárásban költséget nem számított fel.

[58] A fellebbezési illeték megfizetése alól a felek mentesülnek a korábbi hatályon kívül helyezésre tekintettel alkalmazandó, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 51.§ (1) bekezdése alapján.

[59] A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[60] Az ítélet elleni fellebbezést a Pp. 233.§-a kizárja.

Budapest, 2021. május 20.

dr. Bicskei Ildikó s.k.

dr. Kulisity Mária s.k.

dr. Kovács Edit s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró